

„Lista za procjenu razvojnih sposobnosti djeteta“ za učitelje u redovnim osnovnim školama

Priredila i prilagodila Edinalda Jakubovic dipl.defektolog

Veliki broj djece sa teskocama u razvoju u prvi razred osnovne škole dolaze sa teskocama u govoru i komunikaciji odnosno razumijevanju. To je zbog toga što mi u našoj zemlji još uvijek ne poklanjamo dovoljno pažnje djetetu sa teskocama u predškolskoj dobi i tako propustimo period do 5 godine života djeteta kada smo mogli napraviti mnogo više. Preduslov za komunikaciju i usvajanje novih znanja su razvoj receptivnog i ekspresivnog govora. Mnoga djeca sa teskocama u razvoju u ranoj predškolskoj dobi nemaju razvijen govor, nekada čak ni receptivni. Time je rad učitelja u razredu otezan, jer osim edukacije on mora posvetiti posebnu pažnju komunikaciji djeteta, da bi uopšte mogao ostvariti neke rezultate. Učitelji nisu terapeuti ali ipak u svom radu mogu koristiti određene principe.

Principi u radu sa djetetom sa teskocama u komunikaciji

- Konkretnost – istovremeno imenovati i pokazivati djetetu predmete i igracke (kasnije i modele i slike) iz neposredne okoline i dovesti ga u svakodnevne životne situacije koje zahtijevaju govornu aktivnost,
- Ocjelovitost – podrazumijeva angazovanje svih čula,
- Postupnost – treba polaziti od pojmova iz neposredne dječije okoline (igracke, predmeti, lica) i postepeno širiti krug ka društvenoj sredini,
- Slikovitost – u radu treba koristiti što realnije, slikoviti predstavljanje događaja i doživljaja,
- Rutina – polazimo od onoga što je djetetu već poznato, čvrsta dnevna struktura,
- Prepoznavanje, uočavanje a nakon toga i imenovanje predmeta i bica, od strane djeteta,

Budući da ne postoje univerzalna pravila i principi u radu sa djecom, jer su potrebe djece veoma različite, ovdje ćemo ponuditi neke ideje kako da procijenite razvoj djeteta, njegove sposobnosti, interese i vještine i kako da kreirate individualni program rada. Najvažnije jeste da učitelji dobro upoznaju dijete sa teskocama, naprave vlastitu procjenu ponašanja djeteta u razrednoj sredini i na osnovu tih podataka, udruženih sa dokumentacijom stručnih saradnika koji rade sa djetetom, kreiraju programe rada.

Na osnovu podataka koje dobijete iz „Liste procjene djetetova razvoja“ moći ćete odrediti područja individualno prilagođenog programa i što je još važnije dobiti ćete sve informacije o razvoju vještina i sposobnosti kod djeteta a koje su neophodne za usvajanje novih znanja. Rezultati će vam dati i prikaz odnosno redoslijed vještina i sposobnosti koje trebate razvijati kod djeteta, kako ne biste preskocili neko područje koje je neophodno za razvoj sposobnosti i vještina sljedećeg područja. Naime, dijete koje nema usvijen niz, redoslijed, nema razvijenu sposobnost prepoznavanja, identifikovanja predmeta ili slika, pojmove isto i različito, manje i više veoma teško ili nikako neće uspjeti savladati sposobnosti analize i sinteze riječi, usvojiti brojni niz itd.

Listu popunjavate tako što birate jedan od ponuđenih odgovora. Počinjete sa početnim nivoom. Preporučujem da procjenu radite na početku školske godine, na početku drugog polugodišta i na kraju školske godine. Tako ćete imati jasan pregled razvojnih sposobnosti djeteta i napredovanja u pojedinim područjima.

Lista za procjenu razvojnih sposobnosti djeteta

POCETNI NIVO

PRISUTNE VJESTINE	DA	NE	DJELIMICNO
1. Samostalno sjedi na stolici			
2. Ima kontakt očima na izgovor njegovog imena			
3. Ima kontakt očima kod naloga «pogledaj me»			
4. Reaguje na instrukciju „ruke dole“			

VJESTINE IMITIRANJA	DA	NE	DJELIMICNO
1. Imitira proste motorne pokrete			
2. Imitira radnje sa objektima			
3. Imitira pokrete fine motorike			
4. Imitira pokrete oralne motorike			

RECEPTIVNE JEZICKE VJESTINE	DA	NE	DJELIMICNO
1. Slijedi instrukciju od jednog koraka			
2. Identifikuje dijelove tijela			
3. Identifikuje predmete			
4. Identifikuje slike			
5. Identifikuje članove porodice			
6. Slijedi verbalne instrukcije			
7. Identifikuje radnju na slici			
8. Na nalog pokazuje slike u knjizi			
9. Identifikuje predmete po funkciji			
10. Identifikuje vlasništvo			
11. Identifikuje zvukove iz okruženja			

IZRAZAJNE JEZICKE VJESTINE	DA	NE	DJELIMICNO
1. Pokazuje zeljeni predmet na pitanje „Sta zelis“			
2. Pokazuje zeljeni predmet spontano			
3. Imitira muziku i rijeci			
4. Imenuje predmete			
5. Imenuje slike			
6. Verbalno trazi zeljeni predmet			
7. Izjavljuje ili gestama pokazuje DA ili NE za zeljeni ili nezeleni predmet			
8. Imenuje članove porodice			
9. Pravi izbor			
10. Oznacava rijecima slike, druge i sebe			
11. Oznacava rijecima predmete po funkciji			
12. Oznacava rijecima vlasništvo			

PREAKADEMSKE VJESTINE	DA	NE	DJELIMICNO
1. Komparacije – jednaki predmeti			
2. Jednake slike			
3. Predmet – slika			
4. Slika – predmet			
5. Boje			
6. Oblici			
7. Slova			
8. Brojevi			
9. Nejednaki predmeti			
10. Predmeti kod asocijacije			
11. Kompletira jednostavnu aktivnost samostalno			
12. Identifikuje oblike			
13. Identifikuje slova			
14. Identifikuje brojeve			
15. Broji napamet do 10			
16. Broji predmete			

VJESTINE SAMOSTALNOSTI	DA	NE	DJELIMICNO
1. Pije iz case			
2. Sklanja cipele/pape			
3. Koristi toalet			

SREDNJI NIVO

PRISUTNE VJESTINE	DA	NE	DJELIMICNO
1. Odrzava kontakt ocima 5 sekundi na izgovor njegovog imena			
2. Ima kontakt ocima na izgovor njegovog imena tokom igre			
3. Ima kontakt ocima na izgovor njegovog imena sa udaljenosti			
4. Pita „Sta?“ na izgovor njegovog imena			

VJESTINE IMITIRANJA	DA	NE	DJELIMICNO
1. Imitira proste motorne pokrete iz pozicije sjedenja			
2. Imitira jednostavne motorne pokrete po redosljedu			
3. Imitira aktivnosti sa predmetima po redosljedu			
4. Imitira blok obrazaca			
5. Kopira jednostavne crteze			

RECEPTIVNE JEZICKE VJESTINE	DA	NE	DJELIMICNO
1. Identifikuje prostorije			
2. Identifikuje emocije			
3. Identifikuje mjesta			
4. Slijedi instrukcije od dva koraka			
5. Dodaje dva predmeta istovremeno na zahtjev			
6. Pronalazi predmet van vidnog polja			
7. Identifikuje svijstva			
8. Identifikuje sluzbe pomoci			
9. Pretvara se			
10. Identifikuje kategorije (voce, zivotinje...)			
11. Identifikuje zamjenice			
12. Slijedi naloge sa prijedlozima			
13. Identifikuje predmete na osnovu opisa			
14. Redosljed kartica			
15. Identifikuje spol			
16. Identifikuje predmet koji nedostaje			
17. Odgovara/pita na pitanja o predmetima ili aktivnostima			
18. Imenuje predmete na dodir			

IZRAZAJNE JEZICKE VJESTINE	DA	NE	DJELIMICNO
1. Imitira dvije/ tri verbalne fraze			
2. Trazi zeljeni predmet na pitanje „Sto zelis?“			
3. Trazi zeljeni predmet sam od sebe kod izgovora u recenici			
4. Zove ucitelja/roditelje/drugare iz razreda sa udaljenosti			
5. Oznacava predmete na osnovu funkcije			
6. Oznacava funkcije predmeta			
7. Oznacava i pokazuje dijelove tijela po funkciji			
8. Oznacava funkcije dijelova tijela			
9. Oznacava mjesta			
10. Oznacava emocije			
11. Oznacava kategorije (voce, zivotinje...)			
12. Koristi jednostavne recenice „To je...“ „Ja vidim...“ „Ja imam...“			
13. Razmjenjuje informacije „Ja imam...“ „Ja vidim::“ Društvene informacije			
14. Izjavljuje „Ne znam“ kod oznacavanja nekog predmeta			
15. Postavlja pitanja „Sto je to?“ i „Gdje je to?“			
16. Oznacava prijedloge			
17. Oznacava zamjenice			
18. Oznacava spol			
19. Opisuje slike u recenicama			
20. Opisuje predmete koristeći atribute			
21. Prisjeća se/koristi ranija iskustva			
22. Odgovara „Gdje“ na pitanje			
23. Imenuje sta pripada prostoriji			
24. Oznacava funkcije prostorija			
25. Odgovara „Kada“ na pitanje			
26. Prica po slikama			
27. Igra se igara uloga sa lutkama/predmetima			
28. Pruža pomoć			

PREKADEMSKE VJESTINE	DA	NE	DJELIMICNO
1. Komparira predmete iz iste kategorije			
2. Dodaje odredenu količinu predmeta			
3. Komparira brojeve po množini			
4. Komparira velika i mala slova			
5. Komparira identične riječi			
6. Identifikuje manje – više			
7. Reda brojeve/slova			
8. Samostalno kompletira radni list			
9. Kopira brojeve i slova			
10. Identifikuje napisano ime			
11. Crta jednostavne crteže			
12. Piše svoje ime			
13. Lijepi			
14. Reže makazama			
15. Boji unutar granica			

VJESTINE SAMOSTALNOSTI	DA	NE	DJELIMICNO
1. Oblaci gornje dijelove odjece			
2. Oblaci obucu			
3. Pere ruke			
4. Samostalno inicira odlazak u toalet			

NAPREDNI NIVO

PRISUTNE VJESTINE	DA	NE	DJELIMICNO
1. Ima kontakt ocima tokom konverzacije			
2. Ima kontakt ocima tokom grupnog rada			

VJESTINE IMITIRANJA	DA	NE	DJELIMICNO
1. Imitira kompleksan slijed			
2. Imitira igru vrsnjaka			
3. Imitira verbalne aktivnosti vrsnjaka			

RECEPTIVNE JEZICKE VJESTINE	DA	NE	DJELIMICNO
1. Slijedi nstrukcije iz tri dijela			
2. Slijedi kompleksne instrukcije date sa udaljenosti			
3. Imenuje osobe, mjesta ili drugo na osnovu opisa			
4. Imenuje predmete kod kojih je vidljiv samo jedan dio			
5. Identifikuje predmete koji su isti			
6. Identifikuje predmete koji su razliciti			
7. Identifikuje sta se ne odnosi na neku kategoriju ili karakterisitku			
8. Identifikuje jedninu i mnozinu			
9. Odgovara ili postavlja pitanja koja se odnose na kratke price			
10. Odgovara ili postavlja pitanja na datu temu			
11. Slijedi instrukcije „pitanje...“ nasuprot „Kazi...“			
12. Pronalazi skrivene predmete na osnovu nekih indicija o lokaciji			
13. Razlikuje postavljeno pitanje od informacije			

IZRAZAJNE JEZICKE VJESTINE	DA	NE	DJELIMICNO
1. Kaze „Ne znam“ kod nepoznatih pitanja			
2. Oznacava kategoriju kojoj predmet pripada			
3. Imenuje predmete u kategoriji			
4. Prica price			
5. Opisuje predmete koje ne vidi koristeći atribute			
6. Prisjeca s eposlih dogadaja			
7. Opisuje predmet tokom razgovora			
8. Prica vlastite price			
9. Izrazava konfuziju i trazi objasnjenje			
10. Koristi pravilno glagolska vremena			
11. Odgovara na pitanja i prepricava informacije			
12. Slusa razgovor i postavlja pitanja			
13. Dokazuje znanje/vjestine/sposobnosti			
14. Dodaje po jedan broj			

DRUSTVENE VJESTINE	DA	NE	DJELIMICNO
1. Imitira radnje vrsnjaka			
2. Slijedi naloge vrsnjaka			
3. Odgovara na pitanja vrsnjacima			

4. Pridružuje se igri koju iniciraju vrsnjaci			
5. Igra se za stolom/tabla sa vrsnjacima			
6. Inicira igru sa vrsnjacima			
7. Razmjenjuje informacije sa vrsnjacima			
8. Komentariše vrsnjake tokom igre			
9. Traži pomoć od vrsnjaka			
10. Nudi pomoć vrsnjacima			
11. Čeka svoj red			
12. Demonstrira novu reakciju/odgovor na osnovu posmatranja			
13. Prati instrukcije u grupi			
14. Uzvraca društvene informacije u grupi			
15. Pjeva dječije brojalice/pjesmice u grupi			
16. Odgovara kada ga pozovu			
17. Dize ruku da odgovori na pitanje			
18. Sluša price i odgovara na pitanja			
19. Pokazuje i govori			